

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»
Факультет адвокатури та антикорупційної діяльності
Кафедра організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури

АДВОКАТУРА: МИНУЛЕ, СУЧАСНІСТЬ ТА МАЙБУТНЄ

**МАТЕРІАЛИ
XV Міжнародної
науково-практичної конференції**

*14 листопада 2025 року,
м. Одеса*

Одеса
«Юридична література»
2025

УДК 347.965(477)(063)
A288

Редакційна колегія:

Н. М. Бакаянова (голова), завідувачка кафедри організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури;
С. К. Костенко, професор;
І. О. Кісліцина, доцент;
М. О. Кравченко, доцент;
О. Г. Свіда, доцент;
П. М. Синицин, доцент;
О. О. Храпенко, доцент;
Л. П. Нестерчук, старший викладач;
Р. Р. Щербатий, асистент

Рекомендовано до друку вченою радою Національного університету «Одеська юридична академія» (протокол № 3 від 15 жовтня 2025 р.)

Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє : матеріали XV Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 14 листопада 2025 р.) / редкол.: Н. М. Бакаянова (гол.), І. О. Кісліцина, М. О. Кравченко [та ін.]. — Одеса : Юридична література, 2025. — 664 с.

ISBN 978—966—419—456—0

У збірнику містяться матеріали доповідей XV Міжнародної науково-практичної конференції «Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє», яка відбулася 14 листопада 2025 р. у Національному університеті «Одеська юридична академія». Доповіді учасників присвячені актуальним питанням адвокатури і здійснення адвокатської діяльності в Україні, історії адвокатури, діяльності Національної асоціації адвокатів України, проблемам і перспективам розвитку адвокатського самоврядування, правилам адвокатської етики та юридичній відповідальності адвокатів, зарубіжному і міжнародному досвіду організації та діяльності адвокатури.

УДК 347.965(477)(063)

Відповідальність за зміст та достовірність поданого матеріалу несуть учасники конференції, їхні наукові керівники та рецензенти, які рекомендували ці матеріали до друку.

ISBN 978—966—419—456—0

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2025

Список використаної літератури

1. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України від 05.07.2012 № 5076-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text>
2. Charter of Core Principles of the European Legal Profession c. 4 (c); 2019. URL: https://www.ccbe.eu/fileadmin/speciality_distribution/public/documents/DEONTOLOGY/DEON_CoC/EN_DEON_CoC.pdf
3. ПАУ надала роз'яснення щодо уникнення конфлікту інтересів при наданні допомоги клієнтам з різним процесуальним статусом. *Веб-сайт Національної асоціації адвокатів України*. 24.12.2019. URL: <https://unba.org.ua/news/5047-rau-nadala-rozysnennya-shodo-uniknennya-konfliktu-interesiv-pri-nadanni-dopomogi-klientam-z-riznim-procesual-nim-statusom.html>
4. Узагальнення дисциплінарної практики кваліфікаційно-дисциплінарних комісій адвокатури щодо конфлікту інтересів: Рішення ВКДКА № Х-017/2019 04 жовтня 2019 року. URL: <https://vkdka.org/14637-2/>
5. Правила адвокатської етики : рішення Звітно-виборного з'їзду адвокатів України від 09.06.2017 (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001891-17#Text>
6. Северин К. М. Принцип уникнення конфлікту інтересів в адвокатській діяльності. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція*. 201.4 № 10—1. Том 1. С. 151—154. URL: https://www.vestnik-pravo.mgu.od.ua/archive/juspradenc10-1/part_1/42.pdf

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент кафедри юстиції Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка **Кухнюк Дмитро Володимирович**

Собко Є. В.

студентка 3-го курсу факультету
адвокатури та антикорупційної діяльності
Національного університету «Одеська юридична академія»

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ВІДНОСИН АДВОКАТА З КЛІЄНТАМИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

У сучасних реаліях війни інститут адвокатури в Україні функціонує в умовах підвищеного навантаження та глибоких трансформаційних процесів. Війна, як екстремальний соціально-політичний стан, змінює звичні умови взаємодії між адвокатом і клієнтом, породжує низку етичних, організаційних та правових викликів. Відносини між адвокатом і його клієнтом завжди ґрунтуються на довірі, професійній компетентності та дотриманні принципів конфіденційності. Однак у період воєнного стану ці відносини опиняються під загрозою у

зв'язку з ускладненою комунікацією, ризиками безпеки та особливостями правового регулювання.

Як зазначає Ю. Басюк, на даний момент виникають нові проблеми, пов'язані зі здійсненням адвокатом своєї професійної діяльності. Так, на період воєнного стану кардинальних змін може зазнавати гарантування адвокатської таємниці. У мирний час ця гарантія забезпечує захист інтересів клієнта і створює основу для ефективного представництва в суді чи інших органах. В умовах війни, коли відбувається активне втручання державних структур у сферу безпеки та обмеження певних прав і свобод, конфіденційність адвокатських контактів із клієнтом може бути поставлена під сумнів. Це стосується як моніторингу електронних комунікацій, так і ризику фізичного перехоплення документів або даних у зоні бойових дій. Виникає серйозна етична дилема між обов'язком зберігати таємницю клієнта і необхідністю співпраці з органами влади задля запобігання тяжким злочинам у контексті воєнного стану [1, с. 176].

У період дії воєнного стану особливої значущості набуває практика надання правничої допомоги клієнтам у дистанційному форматі. Такий спосіб взаємодії з населенням є вкрай важливим у тих випадках, коли громадяни з різних причин не мають можливості відвідати адвоката особисто, що може бути пов'язано як із віддаленим місцем проживання, так і зі станом здоров'я чи іншими обставинами особистого характеру. З огляду на це було запроваджено спеціальні цифрові платформи та мобільні застосунки, які дозволяють здійснювати онлайн-консультації між адвокатом та клієнтом.

Разом з тим, у населених пунктах, де бойові дії не мають активно-го характеру, адвокати й надалі виконують свої професійні функції безпосередньо у приміщеннях державних і муніципальних установ, органів соціального захисту, спеціалізованих організацій, а також у місцях розміщення внутрішньо переміщених осіб. Однак є регіони, що зазнали значних руйнувань внаслідок воєнних дій, де адміністративні будівлі знищені або серйозно пошкоджені, а центри правової допомоги перестали функціонувати. У таких умовах громадяни вимушені залишати ці території або, якщо це можливо, користуватися послугами адвокатів у дистанційному режимі [2, с. 76].

У свою чергу, не менш важливим є питання доступу клієнта до адвоката. В умовах війни порушуються логістичні ланцюги, знищуються або блокуються інфраструктурні об'єкти, що ускладнює можливість особистих зустрічей і регулярних консультацій.

Війна також актуалізує питання оплати послуг адвоката. У мирний час фінансова складова врегульовується договором і залежить від складності справи та домовленості сторін. У воєнний період економічні труднощі, інфляція, втрата роботи чи бізнесу клієнтами при-

зводять до конфліктних ситуацій. Адвокат нерідко опиняється перед вибором між необхідністю забезпечити себе і свою родину та моральним обов'язком допомогти клієнту, який опинився у вкрай складних умовах. Етичний аспект такої дилеми полягає в пошуку балансу між гуманністю та професійними інтересами [3, с. 178].

Особливе значення мають також справи, пов'язані з військовослужбовцями та цивільними особами, які постраждали від бойових дій, де адвокат стикається із завданням захищати клієнтів у ситуаціях, коли правове поле змінюється надзвичайно швидко, а рішення судів і органів досудового розслідування часто ухвалюються в умовах обмежених ресурсів і тиску часу. Це підсилює ризик формального підходу до розгляду справ і ставить перед адвокатом складне завдання збереження балансу між правом клієнта на справедливий суд і реаліями воєнного стану.

Важливим етичним викликом для адвокатів у період війни є також визначення меж професійної незалежності. З огляду на підвищену політизацію та мобілізаційні процеси адвокат може зазнавати тиску з боку суспільства або держави щодо позиції у справі. Захист осіб, які підозрюються у злочинах, пов'язаних із державними інтересами, часто сприймається як нелояльність. Проте справжня цінність адвокатури полягає у відданості принципам законності і справедливості, незалежно від суспільного тиску чи політичної кон'юнктури [4, с. 71].

Таким чином, відносини адвоката з клієнтами у воєнний час набувають нових вимірів, які виходять за межі звичного професійного поля, зокрема це питання безпеки комунікації, етичні дилеми щодо збереження адвокатської таємниці, проблеми матеріального характеру, ризику порушення професійної незалежності. Війна вимагає від адвокатів надзвичайної стійкості, високого рівня професійної етики та готовності діяти в умовах непередбачуваних обставин. Відносини адвоката і клієнта в умовах воєнного стану є складним і водночас надзвичайно важливим аспектом функціонування правової системи та стають випробуванням на міцність для основних принципів адвокатури, таких як незалежність, конфіденційність, відданість праву і захисту клієнта. Лише суворе дотримання етичних стандартів, готовність адаптуватися до нових реалій і усвідомлення своєї ролі як захисника прав людини в умовах війни дозволять адвокатам виконати свою місію та зберегти довіру суспільства.

Список використаної літератури

1. Басюк Ю. М. Етичні засади взаємовідносин адвоката з клієнтом у сучасних умовах. *Часопис Київського університету права. Судоустрій. Прокуратура. Адвокатура*. № 1. 2023. С. 176–179.

2. Литвин О. Л. Особливості надання безоплатної правової допомоги населенню в умовах воєнного стану. *Знання європейського права*. 2022. № 2. С. 76–81.
3. Остапенко Л. О., Шандрук А. М., Особливості діяльності адвокатури в умовах воєнного стану, *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: «Юридичні науки». 2023. № 2 (38). С. 176–181.
4. Бандурка С. С. Спільна діяльність адвокатури і громадськості в захисті прав і свобод людини. *Українська поліцейстика: теорія, законодавство, практика*. 2024. № 2 (10). С. 68–75.

Науковий керівник: асистент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія» *Щербатий Роман Романович*

Стефанський М. А.

студент 2-го курсу факультету
прокуратури та слідства (кримінальної юстиції)
Національного університету «Одеська юридична академія»

АДВОКАТСЬКА ЕТИКА ЯК ФАКТОР ФОРМУВАННЯ ДОВІРИ ДО СИСТЕМИ ПРАВОСУДДЯ

Адвокатура — це один із найдавніших і водночас найскладніших соціальних інститутів, покликаний забезпечити реалізацію права на захист, справедливий суд і дотримання основоположних свобод людини. У системі правосуддя саме адвокат є тією фігурою, що поєднує людину з державою, забезпечує баланс між владними повноваженнями органів судочинства і правами громадянина. Відтак довіра до правосуддя значною мірою залежить від довіри до адвокатури, а фундаментом цієї довіри є адвокатська етика — сукупність моральних і деонтологічних норм, що визначають професійні вимоги до адвоката, його ставлення до клієнта, колег, суду та суспільства загалом.

У процесі практичної діяльності та розвитку інституту адвокатури традиційно було сформовано принципові засади адвокатської етики. Загалом адвокатську етику можна визначити як сукупність етичних правил, якими адвокат керується у професійній діяльності. Визначальна роль серед моральних характеристик у професії адвоката відводиться таким якостям, як незалежність, відповідальність, гідність, порядність, принциповість, професіоналізм, тактовність, доброчесність.

У професійній діяльності кожен адвокат керується Конституцією України, законами України та низкою підзаконних нормативно-пра-

Ніколаєнко М. О.

Роль адвокатської етики в професійній діяльності адвоката 490

Олійник М. І.

Проблемні аспекти дотримання принципу конфіденційності
в адвокатській діяльності 493

Платонова О. А.

Етичні аспекти визначення та сплати гонорару в адвокатській
діяльності 497

Самойлова Ю. О.

Професійна етика адвоката у протистоянні процесуальному
тиску з боку сторони обвинувачення 499

Синицина В. Є.

Актуальні питання дотримання межі між свободою вираження
поглядів та порушення правил адвокатської етики 503

Скаблюк К. Ю.

Конфлікт інтересів у адвокатській діяльності 506

Собко Є. В.

Проблемні аспекти відносин адвоката з клієнтами в умовах
воєнного стану 510

Стефанський М. А.

Адвокатська етика як фактор формування довіри до системи
правосуддя 513

Тарасенко М. Л.

Дисциплінарна відповідальність адвоката у цифрову епоху:
публікації у соцмережах та професійна репутація 517

Тарасова В. О.

Етичні дилеми адвоката під час розгляду справ, які викликають
суспільний резонанс 521

Храмченкова М. В.

Професійна етика адвоката у цифрову епоху: використання
онлайн-комунікацій та соціальних мереж 523

Чумак А. О.

Використання штучного інтелекту в адвокатській діяльності:
етичні та правові аспекти 526

Шевелєва К. Ю.

Використання соціальних мереж адвокатами: етичні межі
публічної комунікації 529